

İŞ TEFTİŞ TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 6.8.1979, No: 7/17925
Dayandığı Kanunun Tarihi : 25.8.1971, No: 1475
Yayımlandığı R.Gazetenin Tarihi : 28.8.1979, No: 16738

BİRİNCİ BÖLÜM Kapsam ve Deyimler

Kapsam:

Madde 1 - Çalışma mevzuatının uygulanmasında müfettişlerce Devlet adına yapılacak izleme, denetleme ve teftişin ilkeleri, teftiş hizmetinin örgütlenmesine ilişkin kurallar, işyerlerinde tutulacak teftiş defterlerinin biçimi, ne yolda doldurulacağı ve bununla ilgili işlemler, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve nitelikleriyle işe alınmaları ve çalışma yöntemleri bu Tüzükte gösterilmiştir.

Askeri işyerleriyle yurt güvenliği için gerekli maddeler üretilen işyerlerinin denetim ve teftişi kendi tüzüğüne göre yürütülür.

Deyimler:

Madde 2 - Bu Tüzükte geçen;

A) "Bakanlık" sözcüğü, Çalışma Bakanlığı,

B) "Çalışma mevzuatı" deyimini, çırak yada işçilerle işverenler arasında çalışmadan doğan ilişkileri düzenleyen, çalışma hayatıyla ilgili, yasa, tüzük ve yönetmelikler,

C) "Teftiş" sözcüğü, görmek, izlemek, incelemek, araştırmak ve önlemek,

D) (Değişik: 21/7/1989 - 89/14389 K.) "Müfettiş" sözcüğü, işyerlerinde işin yürütümü, işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili teftiş yapan baş iş müfettişleri, iş müfettişleri ve teftiş yetkisi verilmiş iş müfettişi yardımcısı, anlamına gelir.

İKİNCİ BÖLÜM Kuruluş

Örgüt:

Madde 3 - (Değişik: 21/7/1989 - 89/14389 K.)

İş Teftişi, İş Teftiş Kurulunca yürütülür. Kurul, Bakanlık makamına bağlı olup, teftişe yetkili bir başkanla baş iş mü-

fettişi, iş müfettişi ve iş müfettiş yardımcılardan oluşur.

Kurul başkanı en az on yıl müfettişlik yapmış olanlar arasından atanır.

Kurulun yazı ve hesap işleri bir büro tarafından yürütülür.

Müfettişler, hizmet gereklerine göre, merkezde veya gruplarda görevlendirilirler. Grup başkanı en az yedi yıl müfettişlik yapmış olanlar arasından belirlenir.

Birden çok müfettiş birlikte görevlendirilirse, çalışmaları kıdemli müfettiş yönetir.

Müfettiş yardımcılığına giriş:

Madde 4 - Müfettiş yardımcılığına atanabilmek için;

A) Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde yazılı genel koşulları taşımak,

B) (Değişik: 21/7/1989 - 89/14389 K.) İşin yürütümüyle ilgili teftiş görevine alınacaklar için; hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, idari bilimler, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleriyle iktisadi ve ticari ilimler akademilerinden veya bunların dengi yerli ve yabancı fakülte veya yüksek okullardan birini bitirmek; işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili teftiş görevine alınacaklar için; tıp doktoru, elektrik, elektronik, maden, kimya, makina, inşaat, fizik, bilgisayar yüksek mühendisi veya mühendisi olmak,

C) Sağlık durumunun iklim değişikliklerine ve her çeşit yolculuk koşullarına elverişli olduğunu sağlık kurulu raporuyla belgelemek,

D) Kasıtlı olmayan suçlar dışında özgürlüğü bağlayıcı bir cezayla hükümlü olmamak,

E) Tutum ve davranışları, varsa, sicili yönünden müfettişliğe engel durumu olmamak,

F) Sınavın açıldığı yılın Ocak ayının birinci gününde otuz yaşını doldurmuş bulunmak,

G) Yönetmeliğine göre yapılacak sınavı başarmak, gerekir.

Tıp doktoru ve maden mühendislerinin giriş sınavları, başvuranların sayısı gereksinimin altında ise, görüşme biçiminde de yapılabilir.

Sınavda başarı gösterenler başarı derecelerine göre boş müfettiş yardımcılığı kadrolarına atanırlar. Derece eşitliğinde sınav programında yer alan yabancı dil bilgisi üstün olanlara öncelik verilir.

Müfettiş yardımcılarının çalışmaları:

Madde 5 - Müfettiş yardımcılığına atananlar, bir müfettişin yanında göreve

başlarlar.

Yardımcılar tek başlarına teftişe yetkili değildirler. Ancak, iki yıl olumlu sicil alanlara, yanında çalıştıkları müfettişlerle grup başkanı ve İş Teftiş Kurulu Başkanının olumlu görüşleri üzerine Bakanca teftiş yetkisi verilebilir.

Müfettişliğe atanma:

Madde 6 - Müfettişliğe, yönetmeliğine göre yapılacak müfettişlik yeterlik sınavını başaran müfettiş yardımcıları atanır.

Bu sınava girebilmek için;

A) Müfettiş yardımcılığı görevinde eylemli olarak en az üç yıl çalışmış olmak,

B) (Değişik: 21/7/1989 - 89/14389 K.) Müfettiş yardımcılığında geçen hizmet yıllarına ait bütün sicilleri olumlu olmak,

C) Başkanlıkça, yönetmeliğin müfettiş yardımcılarının çalışma ve yeterlik sınavına hazırlanma ilkelerini düzenleyen hükümleri uyarınca yaptığı çalışmalarında yeterli görülmek, gerekir.

(Değişik üçüncü fıkrası: 21/7/1989 - 89/14389 K.) (B) veya (C) bentleri gereğince yetersiz görülenlerden başka görevlerde çalışmaya elverişli olanlar, yeterlik sınavına girip de başarı gösteremeyenler ve haklı bir neden olmaksızın yeterlik sınavına girmeyenler Bakanlıktaki diğer görevlere atanırlar.

Müfettişlerin herhangi bir nedenle başka bir göreve atanmalarında Teftiş Kurulu Başkanının görüşü alınır.

Sınav Kurulu:

Madde 7 - (Değişik: 21/7/1989 - 89/14389 K.)

Müfettiş yardımcılığına giriş ve müfettişlik yeterlik sınavlarını yapacak olan kurullar, işin yürütümü ve işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili olmak üzere ayrı ayrı oluşturulur.

Sınav kurulları, İş Teftiş Kurulu Başkanıyla, Başkanın önerisi üzerine Bakan tarafından seçilecek dörder müfettişten oluşur.

Müfettişlik ve yardımcılıktan alınma:

Madde 8 - Yapılacak inceleme ve soruşturma sonunda müfettişlikle bağdaşmayan tutum ve davranışları saptanan veya yurdun herhangi bir bölgesinde çalışmayaacağına dair sağlık kurulu raporu ya da bir yıl içinde toplam olarak 100 gün hastalık izni alan müfettiş ve müfettiş yardımcıları, diğer memurluklara naklo-lunurlar.

Ancak, yeniden, 4 üncü maddenin C bendinde belirtilen raporu alanlar tekrar müfettişliğe atanabilirler.

Yeniden müfettişliğe alınma:

Madde 9 - 8 inci maddede öngörülen nedenler dışında, Bakanlık, bağlı ya da ilgili kuruluşlarında bir göreve atanan müfettişler, Kurula yeniden alınabilirler. Bu hüküm, müfettiş yardımcıları hakkında uygulanmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Görevler, Yetkiler ve Sorumluluklar (1)

İş Teftiş Kurulu Başkanlığının görev ve yetkileri

Madde 10 - (Değişik: 21/7/1989 - 89/14389 K.)

İş Teftiş Kurulu Başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

A) Çalışma hayatıyla ilgili mevzuatın uygulanmasını denetlemek,
B) İş teftişiyle ilgili mevzuat çalışması yapmak ve mevzuatta görülen boşluk ve aksaklıkların giderilmesi için alınması gerekli önlemler konusunda görüş bildirmek,

C) İş teftişiyle ilgili istatistikleri tutmak, değerlendirmek, yorumlamak ve yayınlanmasını sağlamak,

D) Mevzuatta öngörülen ve bakanlık makamınca verilen diğer işleri yapmak.

Kurul Başkanının görev ve yetkileri:

Madde 11 - İş Teftiş Kurulu Başkanı, iş teftiş hizmetinin yürütülmesinden sorumludur. Görev ve yetkileri şunlardır:

A) İş Teftiş Kurulunun çalışmalarını düzenlemek, gözlemek, denetlemek ve değerlendirmek,

B) Grup başkanlarının, kendilerine verilecek ilkelere göre hazırlayacakları teftiş programlarını incelemek, Bakanlık makamının onayına sunmak, uygulanmasını sağlamak ve sonuçları hakkında yıllık raporlar hazırlamak,

C) Müfettişlerin çalışacakları iş teftiş gruplarını belirlemek,

D) Teftiş raporlarını incelemek, varsa, eksikliklerini tamamlamak, yanlışlıklarını düzelttirmek,

E) Teftiş raporlarının sonuçlarına göre çalışma hayatının düzenlenmesi, işçilerin refahının artırılması, sağlık ve güvenliklerinin korunması konularında alınacak önlemleri saptamak ve bu konularda Bakanlığa önerilerde bulunmak,

F) İşyeri teftiş fişlerinin tutulmasını sağlamak,

G) İş teftişiyle ilgili istatistik bilgileri derlemek,

H) Uluslararası Çalışma Örgütüne her yıl gönderilecek genel raporun iş tef-

tişine ilişkin bölümünü hazırlamak ve Araştırma Kuruluna göndermek,

İ) Müfettiş yardımcılığına alınacakların sayısını meslek dallarına göre belirleyip Bakanlık makamının onayına sunmak.

J) (Ek: 21/7/1989 - 89/14389 K.) Müfettişlerin çalışma ve hakediş çizelgelelerini incelemek veya incelemek, eksikliklerin ve yanlışlıkların düzeltilmesini sağlamak ve tahakkuka bağlatmak,

K) (Ek: 21/7/1989 - 89/14389 K.) İşin yürütümüyle işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında düzenlenecek seminer, panel, konferans, toplantı vb. faaliyetlere müfettişlerin katılmalarını sağlamak ve gerekli görüldüğünde bu faaliyetlerde görevlendirmek,

L) (Ek: 21/7/1989 - 89/14389 K.) Gerektiğinde teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmak,

(1) Başlık,9/9/1989 tarihli ve 20277 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 21/7/1989 tarihli ve 89/14389 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

M) (Ek: 21/7/1989 - 89/14389 K.) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası antlaşmalara veya üyesi olduğu uluslararası topluluklara katılmış ülkelerde, çalışma hayatı ve teftiş konusunda inceleme ve araştırma yapılması, bu ülkelerle bilgi alışverişinde bulunulması, varsa antlaşmaların iş teftiş sistemi hakkında öngördüğü yükümlülüklerin yerine getirilmesi için çalışmalar yapmak.

Grup başkanlarının görev ve yetkileri:

Madde 12 - İş müfettişleri grup başkanları, işlerin düzenli ve etkili biçimde yürütülmesinden sorumludurlar. Görev ve yetkileri şunlardır:

A) Verilecek ülkelere göre yıllık teftiş programlarını hazırlamak ve İş Teftiş Kurulu Başkanına göndermek.

B) Teftiş programının uygulanmasını sağlamak,

C) Teftiş programlarına göre müfettişleri görevlendirmek, valilik ya da bölge çalışma müdürlüklerince grup başkanlarına bildirilen işçi yakınması, yetki saptanması, grev oylaması, kurma izni, işletme belgesi vb. teftiş işleriyle bağdaşabilen işleri müfettişlere iletmek ve izleyerek sonuçlandırılmasını sağlamak,

D) Teftiş raporlarını incelemek, varsa, eksikliklerini tamamlamak, yanlışlıklarını düzeltirmek, müfettiş ve yardımcılarının çalışmalarını izlemek, denetlemek,

E) Gerektiğinde müfettişlerin görev ve yetkilerine giren işleri yapmak,

F) İş Teftiş Kurulu Başkanlığınca verilen diğer işleri yapmak,

G) İşyeri teftiş işlerinin tutulmasını sağlamak,

H) Müfettişlerce düzenlenen raporların bir örneğini, gerektiğinde görüşüyle birlikte, değerlendirilmek üzere İş Teftiş Kurulu Başkanlığına göndermek,

İ) 13 üncü maddenin F bendi gereğince, müfettişlerce hazırlanan aylık çalışma çizelgelerinin bir örneğini Kurul Başkanlığına göndermek.

Müfettişlerin görevleri:

Madde 13 - Müfettişlerin görevleri şunlardır:

A) İş teftiş Kurulu Başkanı veya grup başkanınca kendilerine verilen işleri yapmak,

B) Çalışmalarının sonuçlarını rapora bağlayarak grup başkanına vermek,

C) Görevli oldukları yerlerde, programlarında bulunmayan, fakat işçi sağlığı ve iş güvenliği yönünden kesin ve ciddi zorunluluk bulunan durumlarda, kendilerinden ve derhal işe el koyarak gereğini yapmak ve durumu grup başkanına bildirmek,

D) Mevzuatta gördükleri boşluk ve aksaklıkların giderilmesi için önerilerde bulunmak,

E) İş Teftiş Kurulu Başkanlığınca düzenlenen anketleri yürütmek ve istenen istatistik bilgileri derlemek,

F) Teftiş programı gereğince yapacağı işlerin yer ve gününü belirleyen aylık çalışma çizelgesini hazırlayarak iki örneğini grup başkanına vermek,

G) Yasalarla verilen diğer görevleri yapmak.

Müfettişlere yaptırılacak diğer hizmetler:

Madde 14- Yasalarla Çalışma Bakanlığına, çalışma hayatıyla ilgili olarak valiliklere ve bölge çalışma müdürlüklerine verilen görevlerden, teftiş hizmetiyle bağdaşabilir nitelikte olanlar, müfettişlere yaptırılabilir. Bu konudaki istem Bakanlıkça İş Teftiş Kuruluna, valiliklerce grup başkanına, bölge çalışma müdürlerince iş müfettişleri grup başkanlarına, grup bulunmayan yerlerde, varsa, görevli müfettişe bildirilir.

Müfettişlere, yasalarda ve bu Tüzükte belirtilenler dışında görev verilemez.

Müfettişlerin yetkileri:

Madde 15 - Müfettişlerin yetkileri şunlardır:

A) Bu Tüzüğün kapsam ve amacı çerçevesinde işyerilerindeki çalışma koşullarıyla üretim ve yapım yöntemlerini incelemek,

B) İşveren ve işçileri veya konuyla ilgili bulunan kimseleri, işyerinde ya da işyeri dışında dinlemek, sorular sormak, bunlardan gerekli bilgileri istemek

ve imzalı ifadelerini almak,

C) (Değişik: 21/7/1989 - 89/14389 K.) Mevzuatın tutulmasını veya bulundurulmasını öngördüğü kayıt, puantaj cetveli, defter, belge, liste, çizelge, rapor, bordro, makbuz, hesap pusulası, ilan, sağlık raporu, işçi sağlığı ve iş güvenliği kurulu defteri, tesisat, makina ve cihazların periyodik bakım ve kontrol kartları vb. belgelerin işyerlerinde bulundurulup bulundurulmadığını tesbit etmek, bunları işveren veya vekilinden incelemek üzere istemek, gerektiğinde örnek ve özet çıkarmak.

D) İşyerinde inceleme olanağı bulunmayan veya işyerinde bırakıldığında inceleme seyrinin değiştirilmesi ya da suç kanıtlarının yok edilmesi olasılığı bulunan durumlarda, ilgili belgeleri, üzerlerinde silinti, kazıntı ve ek yapılmadan geri vermek koşuluyla bir örneğini işyeri yetkilisine vereceği imzalı ve mühürlü bir saptama tutanağı düzenleyerek geçici olarak almak,

E) İşyerinde kullanılan makina, araç, gereç, aygıt, tesis vb. ile yapımda kullanılan veya işlenen ham madde ve bunların işlenmiş olanlarını görmek, işçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından zararlı, tehlikeli ve mevzuata uygun olup olmadıklarını incelemek ve araştırmak, gerektiğinde kullanılan veya işlenen hammaddelerle işyerindeki hava, duman, buhar, toz vb. den örnekler alıp tahlil ve muayene etmek veya ettirmek, (Örnekler, işveren veya işveren vekili, bulunmadıklarında işyerinde çalışanlardan birinin önünde ve durum bir tutanakla belgelenmek ve bir kaba konup mühürlenmek suretiyle alınır.)

F) Görevlerini yaptıkları sırada İş Kanununa göre suç sayılan eylemlere rasladıklarında;

1 - Bu eylemler, işçilerin, yaş, cinsiyet ve sağlık durumlarına ilişkin ise bu durumdaki işçileri çalışmaktan alıkoymak,

2 - İşçilerin sağlığı ve güvenlikleriyle ilgili yakın tehlikeleri, üretime en az etkili olabilecek biçimde, tehlike gösteren makine veya tesisleri veya bölümlerini mühürleyerek, olanak varsa tehlike kaynağının yerini değiştirerek, kullanılması yasak ve zararlı maddeleri işverenin işyerinden uzaklaştırmasına kadar belirli bir kap veya yere koyup mühür altına alarak veya kullanılmasını yasaklayarak önlemek, 1475 sayılı İş Kanununun 75 inci maddesinin A ve B bendlerinde yazılı hallerde de bu bendlerde ve aynı maddenin D bendine göre çıkarılmış bulunan "İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerinin Kapatılmasına Dair Tüzük" hükümleri uygulanıncaya kadar bu önlemleri almak,

G) Teftişe tabi olan veya tabi olduğu kanısına varılan işyerlerine ve eklenmelerine, gündüz ve gecenin çalışılan herhangi bir saatinde işveren veya işveren vekillerine önceden haber vermeden girmek ve teftiş görevinin yerine getirilmesi işyerinin açılıp inceleme yapılmasını gerektiriyorsa, yasal bir sakınca olmamak koşuluyla, kapalı olan işyerlerini işveren veya vekiline açtırıp gerekli gördüğü incelemeyi yapmak.

Müfettişlerin Sorumlulukları:

Madde 16 - Müfettişler, başladıkları teftişleri olanaklar ölçüsünde, ara vermeden, kendileri yapmak zorundadırlar. Emir almadıkça işlerini bırakamaz; başka bir müfettişe devredemezler.

Müfettişler, teftişle görevlendirildikleri işyerlerinde aldıkları emirde aksine bir açıklama yoksa, ilgili tüm mevzuatın uygulanmasını denetlemek zorundadırlar. Grup başkanları, bu durumu izlemek ve raporların bu yönden eksikliklerini tamamlamakla ve yineleneninde, durumu, İş Teftiş Kurulu Başkanlığına bildirmekle yükümlüdürler.

Müfettişler, teftiş sırasında, mevzuatla saptanan kuralların yerindeliğini, işçi, işveren veya bunların meslek kuruluşları ilgilileriyle tartışamazlar.

Teftiş programlarının hazırlanış ilkeleri:

Madde 17 - İşyerlerinin teftişi, teftiş programlarına göre yapılır. Teftiş programları, işin yürütümüyle işçi sağlığı ve iş güvenliği teftişleri için ayrı düzenlenir.

Aynı işyerinde her iki teftiş de yapılacaksa, ikisinin aynı zamanda yapılması esastır.

Programlar, müfettiş sayısı ile denetlenecek işyerlerinin sayı ve büyüklükleri, işçi sayısı, işin niteliği, işyerlerinin grup başkanlığına uzaklıkları ve ulaşım olanakları, işçi yakınmaları, iş kazalarının nitelik, yoğunluk, sıklık ve yaygınlığı gözönünde tutulmak ve birer aylık dönemlere bölünmek suretiyle yıllık olarak hazırlanır.

İşyerlerinin teftişi, olanaklar ölçüsünde, kısa aralıklarla yapılır.

İşçilerin sağlık ve güvenliği bakımından tehlike gösteren veya ağır ve tehlikeli işlerin yapıldığı ya da mevzuat hükümlerine uyulmamasının alışkanlık haline getirildiği işyerlerinin denetlenmesi sık aralıklarla yapılır.

İş teftişinin zamanı:

Madde 18 - Teftişler, işin ve işyerlerinin niteliğine göre etkili sonucu sağlayacak zamanlarda yapılır.

Gece ve gündüz çalışılan işyerlerinin teftişleri, gece devresini de kapsayacak biçimde düzenlenir.

Bazı dönemlerde çalışmalarını durduran veya azaltan işyerlerinin teftişi, tam çalışma dönemlerine rastlatılır.

Açıklanamayacak hususlar:

Madde 19 - Müfettişler;

- A) İşyerlerinin yapım ve üretim koşulları, teknikleri ve sırlarıyla ticari ve ekonomik durumları hakkında gördükleri ve öğrendiklerini,
  - B) Bilgi ve ifade veren, ihbar ve yakınmada bulunan kişilerin kimliklerini,
  - C) Teftişin bir ihbar veya yakınma üzerine yapıldığını,
  - D) İşyerlerinden alınan hammadde, gereç vb. örneklerin tahlil, muayene ve inceleme sonuçlarını,
- Resmi işlerin yürütülüp sonuçlandırılması yönünden zorunluluk bulunmadıkça açıklayamazlar.

İşin aksatılmaması:

Madde 20 - Müfettişler, görevlerini yaparlarken işin gidişini ve işyerinin işleyişini, inceledikleri konunun niteliği bakımından zorunluluk bulunmadıkça, aksatmamak, durdurmamak, güçleştirmemekle yükümlüdürler.

Müfettişlerin teftiş edemeyecekleri işyerleri:

Madde 21 - Müfettişler, eşlerine, üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımlarına ait veya bunların yönetimleri altındaki ya da kendilerinin veya bunların ortağı buldukları işyerlerinde teftiş yapamazlar.

Teftiş raporları:

Madde 22 - Her teftiş sonucu bir rapora bağlanır. Raporların kapsam, tür ve biçimleri yönetmelikte belirtilir.

İşyerinde teftiş sırasında saptanan eksiklik ve mevzuata aykırılıklardan teftiş süresi içinde tamamlanabilecek ve düzeltilebilecek olanlar, bu süre içinde işverene tamamlattırılır. Durum, müfettişçe teftiş defterine yazılır ve raporda belirtilir.

Tamamlanması için mevzuatça önel verilmesi zorunlu bulunmadığı halde ve derhal tamamlanmaması işçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından yakın bir tehlike göstermeyen eksiklik ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi için müfettişçe uygun bir önel verilebilir.

İşverenler, bu önel içinde eksiklik ve aksaklıkları gidermek ve giderildiğini bölge çalışma müdürlüklerine bildirmekle yükümlüdürler.

Grup başkanlarınınca bölge çalışma müdürlüklerine gönderilen raporlarda, çalışma mevzuatına aykırı tutumları saptanan işveren veya işveren vekilleri hakkında çalışma müdürlüklerince, yasal kovuşturma yapılmak üzere yetkili makamlara başvurulur.

Müfettiş raporlarının gereğinin bölge çalışma müdürlüklerince geçiktirilmeksizin yerine getirilmesi zorunludur. Ancak, raporların mevzuata aykırı yönleri varsa, işleme konmaz ve durum, aykırılık savları açıklanarak Bakanlığa bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Teftiş Defteriyle İlgili İşlemler

Teftiş defteri:

Madde 23 - İşverenler, işyerleriyle işin niteliği ve yürütümü bakımından işyerine bağlı bulunan yerlerde teftiş sonuçlarının yazılması için birer teftiş defteri bulundurmakla yükümlüdürler.

Bu defterler, birbirini izleyen her iki yaprağına aynı numara verilmek suretiyle numaralandırılır. Her iki yaprakta işverenin adı ve soyadı ve işyerinin ünvanı bulunur. Kaç çift yaprakta oluştuğu, hangi işyeriyle ilgili bulunduğu, iş müfettişince son sayfasına yazılarak mühürlenir ve imzalanır.

Teftiş defterlerinin yenilenmesi halinde eski defterler iş müfettişlerince kullanılan son sayfasına, işlemden kaldırıldığı tarih ve kaldırma nedeni yazılarak imzalanır ve mühürlenerek işlemden kaldırılır.

İşverenler işlemden kaldırılmış defterleri, işlemden kalkış tarihinden itibaren beş yıl süreyle saklamakla yükümlüdürler.

İşyerinin devri halinde, eski işveren, saklama süresi sona ermemiş defterlerle işlem görmekte olan teftiş defteri ve bunlarla ilgili bütün yazışmaları yeni işverene vermek ve yeni işveren de söz konusu defter ve yazıları istemek, almak ve işyerinde bulundurmakla yükümlüdür.

Teftiş defterinin kullanılması:

Madde 24 - Teftişlerde saptanan eksiklik ve aksaklıklar ilgili mevzuat hükümleri belirtilerek, müfettişlerce, teftiş defterine yazılır. Bir önceki teftişte saptanıp da daha sonraki teftişte tamamlanmadığı anlaşılan hususlar da ayrıca belirtilir.

Teftiş defteri aynı sayılı iki yaprağı arasına kopya kağıdı konarak kullanılır. Zorunlu hallerde aynı numaralı iki yaprak aynı kalem ve elyazısıyla doldurulabilir. Teftiş sonuçlarını gösteren bu yazıların altına tarih yazılarak müfettiş, işveren veya işveren vekili ile işçi, işyeri sendika temsilcisi, varlarsa ve imzalamaktan çekinmiyorsa, yakınıcı, ihbarda bulunan ve diğer ilgililer tarafından imzalanır.

Teftiş defterinde yer alan hususlar işverene duyurulmuş sayılır.

Aynı numarayı taşıyan yapraklardan birincisi iş müfettişi tarafından alınarak rapora eklenir; ikincisi defterden koparılmaz.

Teftiş defteri ve koparılmış yaprakları tutanak niteliğindedir.

Teftiş defterinin bulundurulmaması veya gösterilmemesi, teftiş sonucunun deftere yazılmasının işin esenliği ya da ilgililerin durumu bakımından müfettişçe uygun görülmemesi hallerinde, keyfiyet, ayrı bir tutanakla saptanır. Durum, bu tutanakla birlikte grup başkanınca bölge çalışma müdürlüğüne bildirilir. Bölge çalışma müdürlüğü bu durumu bekletmeden Cumhuriyet savcılığına iletir.

Teftiş defterinin sayfaları birbirini izleyecek biçimde ara vermeden kullanılır; yazıların üzerinde silinti ve kazıntı yapılamaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM Çeşitli hükümler

İşverenlerin, işçilerin ve diğer ilgililerin yükümlülükleri:

Madde 25 - İş müfettişleri, teftişe başlamadan önce veya duruma göre teftiş sırasında, işveren veya işveren vekiline kimlik belgeleriyle kendilerini tanırlar.

İşverenler, işveren vekilleri, işçiler ve diğer ilgililer, iş müfettişlerinin görevlerini yapabilmeleri için gerekli kolaylığı göstermek ve bu yoldaki istemlerini geciktirmeksizin yerine getirmekle yükümlüdürler.

Güvenlik kuvvetlerinin yardımı:

Madde 26 - Görevlerinin yapılmasına zorluk çıkartılması, engel olunması gibi durumlarda, müfettişler, en yakın güvenlik makam veya memurlarından yardım isterler.

Güvenlik makam ve memurları, bu durumda İş Kanununun 95 inci maddesi uyarınca iş müfettişlerinin görevlerini yapmalarını sağlamak üzere, hemen gerekli önlemleri almak ve müfettişlere her türlü yardımda bulunmakla yükümlüdürler.

Bu yükümlülükler, sokulmadıkları işyerlerine girmelerini veya istenilen belgeleri görmelerini sağlamak gibi hususları ve bu Tüzüğün 15 inci maddesinin F bendinde yazılı halleri kapsar.

Müfettişlerin çalışma alanları:

Madde 27 - (Değişik: 21/7/1989 - 89/14389 K.)

Müfettişlerin yurdun her yerinde görev yapmaları esastır.

İş teftiş grupları, görev alanları, görevlendirilecek müfettiş sayıları ve nitelikleri, grupların oluşturulacağı görev alanlarındaki işyeri sayısı, iş hacmi, işin yoğunluğu, niteliği ve dolu müfettiş kadro sayısı dikkate alınarak Kurul Başkanının önerisi ve Bakanın onayıyla belirlenir.

Müfettişlerin bulunduğu iller iki sınıfa ayrılır. Bu sınıflardaki iller ek:I sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Müfettişler, bu sınıflardaki grupların her birinde en az üç yıl süreyle görev yaparlar. İstekleri halinde bu süre uzatılabilir. Her müfettiş, kural olarak ikinci sınıf illeri kapsayan gruplardan birinde göreve başlatılır.

Bu sınıflarda görev süresini dolduranlar hakkında yukarıdaki hükümler yeniden uygulanır.

Kimlik belgesi:

Madde 28 - Müfettişlere, Bakanca imzalanmış kimlik belgesi verilir.

Özlük hakları ve yazışmalar:

Madde 29 - Müfettişlerin, aylık ve yolluklarını nasıl alacakları, her ay sonunda Hazineye karşı olan hesap durumları hakkında Bakanlığa ne yolda bilgi ve çekleri, görevli buldukları yerlerden ne gibi durumlarda ayrılacakları, işlemleriyle ilgili yazışma ve dosyalama biçimleri, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Müfettişler, malsandıklarından, Bakanlıkça kendilerine verilen kredi cüzdanlarında gösterilenden çok avans alamazlar; ertesi aya borç kalıntısı devredemezler.

Mühür:

Madde 30 - Müfettişlere, sıra numaralı birer mühür verilir; mühürler yalnız bu Tüzükte gösterilen görevlerde kullanılabilir.

Geçici Madde 1 - Çalışma Bakanlığı Merkez ve İller Teşkilatına Atanacak Personel Hakkında Sınav Yönetmeliğinin yürürlüğü girdiği 29/7/1974 tarihinden sonra müfettiş kadroları karşılık gösterilerek iş müfettiş yardımcılığına atanacaklarla bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte müfettiş yardımcılığı kadrolarında bulunanlara bu Tüzüğün yeterlik sınavına ilişkin hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 2 - 27 nci maddenin uygulanmasında bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği

tarihe kadar geçen hizmet süreleri de gözönünde bulundurulur.

Geçici Madde 3 - Bu Tüzüğün yürürlüğe girmesini izleyen iki yıl için 5 inci maddenin ikinci fıkrasındaki iki yıllık süre bir yıl olarak uygulanabilir.

Yürürlük:

Madde 31 - 25/8/1971 günlü ve 1475 sayılı İş Kanununun 88, 89, 90, 92, 93, 94 ve 95 inci maddeleriyle 5690 sayılı Sanayi ve Ticarete İş Teftiş Hakkındaki 81 numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin onanmasına dair Kanuna dayanılarak hazırlanmış ve Danıştay'ca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri Resmi Gazete'yle yayımı gününde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 32 - Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

I Sayılı Çizelge (Madde: 27)(1)

1. SINIF İLLER :

ADANA : Hatay, İçel, Gaziantep, Kahramanmaraş, Şanlıurfa.
ANKARA : Çankırı, Kastamonu, Yozgat, Konya, Niğde, Kırşehir,
Isparta, Afyon, Kayseri, Nevşehir, Burdur, Kocaeli,
Sakarya, Bolu, Eskişehir, Bilecik, Kütahya, Tokat,
Sivas, Antalya.
BURSA : Balıkesir, Çanakkale.
İSTANBUL : Edirne, Tekirdağ, Kırklareli.
İZMİR : Manisa, Uşak, Aydın, Denizli, Muğla.

2. SINIF İLLER :

SAMSUN : Amasya, Çorum, Ordu, Sinop, Trabzon, Giresun, Gümüş-
hane, Rize, Artvin.
ZONGULDAK : -
MALATYA : Elazığ, Muş, Bingöl, Tunceli, Siirt, Diyarbakır,
Mardin, Adıyaman.
ERZURUM : Erzincan, Kars, Ağrı, Van, Bitlis, Hakkari.